

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

«Danica» izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide «Danica» dan poprej.

Tečaj LI.

V Ljubljani, 9. decembra 1898.

List 49.

Pozdrav Zgodnji Danici.

Pozdravljena Zgodnja Danica,
Marija prečista Devica!
Pozdravljena s srčnih globin;
Ti rod si Adamov rešila
Saj Ti si nam solnce rodila
Oj solnce, ki Božji je sin.

Ko rod ta — obsojen v tamnico.
Že v raji — Te zvolil Danico,
Rešiteljco, vsmiljeni Bog;
S presvitlo obdal Te je slavo,
Odbral Te, da zmaju streš glavo,
Da vničiš temine ostrog.

O zvezdica jasna v višavi!
Ko k tebi zrem milo v težavi,
Ponižno pred Tabo klečim;
Mi lučica Tvoja premila,
Presladkega da tolažila,
Da žalostno srce vmirim.

Ti kažeš iz reve mi časne,
Me vabiš nad zvezdice jasne,
Kraljuje kjer Jezus sin tvoj;
Ne nebaj Danica svetiti.
Ne daj, da bi mogel temniti
Luč vere, sovražnik mi moj.

Zatoraj pozdravljena bodi
O rajska Danica povsodi
Pozdravljena z dna mi srca;
Posebno v smrtnem mi mraku,
Marija! zasij siromaku,
Tolažbo prinesi z neba.

Nadškofje in škofje avstrijski

vernikom svojih škofij

mir, srečo in blagoslov v Jezusu Kristusu Gospodu našem.

(Konec.)

Nič ni torej potrebnejše, nič bolj vspodbudno, kakor da vladarji sami podložnikom dajo vzgled,

kako naj po veri živé in vestno izpolnjujejo verske dolžnosti. Ali je pač potrebno avstrijske katoličane spominjati, kako se je visoki slavjenec v polstoletju svoje vlade skazoval kot vernega sina sv. katoliške cerkve? Ali ne vidijo, kako se njih cesar na čelu vsem drugim udeležuje cerkvenih slovesnostij in verskih vaj, kako javno spoznava vero in spolnjuje zapovedi sv. vere? Ali ni imel vedno gorkega srca in odprte roke, kadar je bilo treba podpirati cerkvene ustave in verske namene? Vse to je zapisan z neizbrisnimi potezami v srca vseh avstrijskih katoličanov, in zato zahvaljujejo plemenitega vladarja ob slovesnem dnevu z veselim in hvaležnim srcem.

Najbolj pa krasí krščanskega vladarja, če deli dobrote, varuje slabotne, lajša potrebe in uboštvo, skazuje milost in usmiljenje. Res, „ne nosi zastoj meča k strahovanju tistega, kateri hudo dela.“ Povsodi pa, kjer splošna blaginja ne zahteva stroge, brezobzirne pravice, nagiblje se njegovo milo srce k usmiljenju. Z junaškim samozatajevanjem je odpuščal, pozabil celo hude pregreške zoper državo in vladarsko hišo in voljno podajal roko k spravi, ker je vselej hrepenel, povzdigniti blaginjo svojih narodov in vse združiti v teženju za velikost in moč države. To dobrotno od Boga podeljeno srce, ki vsikdar tako rado odpušča in pozablja, mora pač najbolj zahvaliti naša država za srečni razvoj državnih zadev in srečo narodov. Kako srečni bi bili, ali bolje, kako srečen bi bil visoki slavjenec na našem cesarskem prestolu, ko bi vsi njegovi narodi imeli vedno pred očmi ta vzvišeni vzgled in se učili od njega, kako naj milo sodijo in se zatajujejo, kako naj odpuščajo in pozablajo, kako naj sa-

mega sebe modro omejujejo in obzirno podrejšo skupni blaginji.

In kaj naj porečemo o drugi strani njegovega milega, dobrotnega srca, o njegovi očetni ljubezni do ubožcev in siromakov? Povsodi, kjer treba tešiti dušno in telesno gorje, v sili in v usodnih udarcih prinesiti urno pomoč, uboštvo olajšati, zapuščenim sirotam prirediti novo domačijo, preskrbeti bolnikom in pomoči prosečim ljubeznivo in večjo postrežbo, zmerom je pokazal naš cesar dobrotno srce in darežljivo roko. Ali naj vas popeljemo na cesarski dvor in pokažemo tisoče prošelj, ki dan za dnevom dohajajo od vseh strani države? Na vse se ozira očetovsko-dobrotno, najbridkeje mu je, da ne more vsem ustreči. In zato so njegovi narodi razumeli utripanje njegovega plemenitega srca; zato tekmujejo med seboj dežele, občine, društva, zveze vseh vrst, pogostoma ne da bi se dogovorile in skoro enih mislij, da bi se v trajen spomin tega pomenljivega slavnostnega leta ustanovili slavljenca na čast zavodi, ki so namenjeni ubožcem, bolnikom, zapuščenim, sploh vsem raznovrstnim siromakom.

Težka je krona, ki jo nosi plemeniti vladar. Polno skrbij in truda, polno težke odgovornosti je dan na dan delo našega cesarja — in kako delo! To delo obsega vladarsko skrb za vso državo, ki oklepa mnoge raznovrstne narode v raznovrstnih razmerah. In kaj je njegovo vladarsko načelo? „Avstrija bodi zavetišče vsem narodom“, tako se glasi cesarsko geslo. „Avstrija bodi velika domovina, ki je poklicana, da skrbi za vse narode, naj govore katerikoli jezik, z enako pravičnostjo, enako ljubeznijo za vse njih koristi in posebnosti“. Tako označuje sam namen, po katerem teži, v nekem prestolnem govoru.

„Naša država je velika družina narodov, v kateri so združene mnoge narodnosti, prostorna hiša je za rodove raznih jezikov“, kakor se glasi v manifestu ob nastopu Njegovega Veličanstva.

Tako je, preljubi v Gospodu. Narodi in narodnosti naše skupne očetnjave so velika družina, in naš cesar je skupni oče. Tako misli in sodi tudi visoki slavljenec sam. „Srečen sem hkrati, da imam narode, kakoršne obsega ta država, za svojo veliko družino“. Pa za tako naj jo imajo tudi avstrijski narodi in rodovi, zakaj koj v začetku svojega vladanja je opominjal presvetli vladar: vsi, upam, se bodo spoznavali in kazali kot zvesti sinovi skupne očetnjave“. Te ljubeznipolne besede izvrstno značijo medsebojno razmerje, da namreč cesar razume narode in da državljani ljubijo njega in očetnjavo.

Kakor v malem družinskem krogu, tako je tudi v veliki avstrijski narodni družini. Različna so narodna svojstva, različne zunanje življenske razmere, na kateri podlagi naj se razvija narodnostno življenje. Vendar naj bi se vsi čutili eno, zložno med seboj in zložno delovali. Pride pa sovražnik in priseje ljuliko, pravi evangelij, in to skušamo tudi mi. Oglašajo se koristi, ki si močno nasprotujejo, želje, ki se bojujejo med seboj: zahteve, ki žaliyo upravičene želje drugih. Treba je zatorej poravnati nasprotujoče si koristi, ublažiti protivja, v soglasje spraviti teženje posameznikov s skupno srečo, kratko, pospešiti mirni razvoj vseh posameznih narodov in hkrati ohraniti in učvrstiti skupno državo.

Gotovo potrebuje torej vladar te države posebnega razsvetljenja, modre previdnosti, ki vse skrbno pretehtuje, neomajne zvestobe v spolnjevanju dolžnostij, ki se ne da motiti niti v težavah niti v neuspehih, ko teži po visokem smotru. Preljubi v Gospodu, kdo more brez občudovanja zreti k vzvišeni osebi našega slavljenca — cesarja, katerega petdesetletno vladanje se obnavlja v duhu pred nami z vsemi spomini, z vsem, kar je želel in dosegel, kar je skusil in pretrpel — pač vzvišena podoba nespremenljive zvestobe v spolnjevanju dolžnosti, neobzirne vdanosti državi in svojim narodom, res junaške vstrajnosti v vseh spremembah!

Ni vedno sijalo solnce sreče nad tem petdesetletnim vladarskim življenjem, več ko enkrat je nesreče trda neizprosna roka kruto in bridko posegla v to življenje.

Oh, predragi v Gospodu, saj še krvavi naj-novejša in najhujša rana, katero je Njegovemu Veličanstvu in nam vsekali strašni dogodek dne 10. septembra, in s cesarjem vred še pretakamo solze v otožni žalosti za našo tako nenadno nam odvzeto cesarico.

Toda najsi je bridko trpelo njegovo srce, najsi je tudi bridko obžaloval s svojimi narodi to neumevno skušnjo, četudi se je v zadnji poskušnji za trenotek vdal čustvom, češ da mu Gospod v tem življenju ni prihranil nobene bridkosti, vendar v vseh teh usodnih udarcih ni izgubil nikdar zaupanja v Boga, nikdar vere v prihodnost Avstrije, tudi ne v zadnjih žalostnih dneh ob strašni smrti svoje drage družice.

Tak stoji pred nami in tak je bil v vseh petdesetih letih svojega skušenj polnega vladanja. Marsikateri so tožili in obupavali, a sredi med strašljivci in omahljivci se je dvigala junaška postava našega ljubljenelega cesarja. Njegova beseda je na novo oživila opešane moči, njegova previdna modrost je našla pota, da zgradi iz razvalin novo stavbo, njegov žaroviti vzgled je navduševal k

novemu nadebudnemu delu. To je posebna milost, s katero je Bog oblagodaril srce našega cesarja, da nikdar ne omahuje, ampak vedno upa; junaška njegova krepost je, da nikdar ne počiva, ampak vedno dela za moč države in srečo svojih narodov. Nobena zahvala ne more biti dovolj prisrčna, da bi Boga dostojno zahvalili za milost, ker je našej dragej očetnjavi podaril v času velikih in usodnih prekucij prav Franca Jožefa za cesarja.

Kakó resne opomine pa daje ta vzgled, to mišljenje avstrijskim narodom, posebno v naših dneh, ko zdihujemo v marsikaki bridkosti in zmedi, ki ne glede na zadnje žalne dogodke, kazi vzvišenemu vladarju in nam veselje ter napolnjuje njegovo blago srce s skrbjo! Ali bi nam ne bile prihranjene one zmede in one bridkosti, ko bi bili posnemali njegov vzgled in njegovo mišljenje? Pravičnost je smoter našega cesarja, pravico prisojati, njegovo veselje. Z bistrim očesom preišlja njegov duh, kaj koristi njegovim narodom, in išče potov, da bi poravnal nasprotja, zadostil upravičenim zahtevam, pomiril prepir, katerega nete predsodki, strasti in nesporazum. Vsakemu hoče cesar dati in pustiti, kar zahteva pravica in zgodovinski razvoj; toda vsi naj bi se zavedali, da se da doseči sreča in napredek posameznika le, če se vsi mirno sporazumejo in skupno delujejo. Sreča celote je odvisna od soglasnega razvoja posameznih udov; pa tudi udje dobivajo življenje in moč od celote. Srečni razvoj posameznih narodov je zaviseu od moči cele države. To utrditi in v polnem svitu ohraniti je neprestana skrb našega cesarja. Takisto naj bi bili avstrijski narodi med evropskimi državami lepa muzivična slika, v kateri zavzema vsak del svoje mesto in tako stvarja lepoto celotne slike.

To veliko nalogo pa obtežujejo ali onemogočujejo posamezni udje v državi, če stavijo zahteve brez ozira na srečo celote, in v strastnem boju prezirajo to, česar se mora država oklepati, da se ohrani. Iz teh zmed, ki nas navdajajo in slabé, nas more rešiti le duh krščanske pravice in miroljubnosti, iz katerega izvira mir in sprava. „Pravičnost narode povzdiguje“, pravi knjiga pregovorov, „ljubezen je vez popolnosti“, uči apostol v listu do Kološanov.

Ni torej v Avstriji bolj domoljubnega dela, nego delati v ljubezni in pravičnosti na to, da različni narodi mirno in složno živé drug poleg drugega in v mirnem tekmovanju drug drugemu in celoti služijo. To je pravo avstrijsko domoljubje. Kot tako se je pokazalo zmagovito in rešilno že pogostoma v zgodovini v težkih dneh, naj bi tudi sedaj slavilo zmago nad razporom in razdorom, naj bi bilo med veselimi pojavi tega

jubilejnega leta in med dokazi ljubezni in vdanosti najlepši dar, s katerim bi razveselili srce od vseh zvesto ljubljenega cesarja.

Naša nalga sicer ni, da bi se vtikali v politične prepire, presojali, kar se je zgodilo in narekavali, kaj naj se zgodi. Toda naša sveta dolžnost kot poklicanih oznanjevalcev evangelija je, da povzdignemo v tej resni in slovesni uri svoj glas in da pokažemo sebi izročnim vernikom načela evangelija, da bodo dostojno obhajali cesarsko slavlje. O, da bi bil ta pomenljivi dan praznik sprave za avstrijske narode, ki sedaj vsi z enakim spoštovanjem in z enako ljubeznijo zro k svojemu cesarju — slavljencu in katere je vprav kar skupna žalost združila z Njegovim Veličanstvom ob krsti umrle cesarice. Pa ne samo tu naj bi bili enega srca in duhá, ampak v enaki edinosti naj bi tudi podpirali plemenite namene in visoke smotre, katere je hotel doseči cesarski slavljenc v preteklih petdesetih letih svoje vlade, in tako hkrati tudi potolažili njegovo hudo ranjeno srce!

O, preljubi v Gospodu, — bodisi, da gledamo nazaj na to petdesetletno vladarsko življenje, bodisi da motrimo zakrito prihodnost, vedno se nam vsiljuje na ustnice želja: Vzvišeni vladar živi še dolgo — dolgo! In s hvaležnim srcem kličemo visokemu slavljencu ob slavnostnem dnevu: Ti si up Avstrije in krepak varuh njene moči, ti nerazrušljiva vez njenih narodov! Vsemogoči naj podaljša Tvoje dni do skrajne meje človeškega življenja! Marija, kraljica svetnikov, vsi naši sveti zavetniki ob božjem prestolu naj se združijo z našimi molitvami in nam izprosijo pri Bogu, da bi prisodil vzvišenemu slavljencu na avstrijskem cesarskem prestolu še dolg večer življenja, pa tudi, da bi mu na večer življenja sijalo solnce miru in neskaljene sreče. Amen.

Marija naš vzgled.

(Pridiga v Marijinem Celju dne 12. avgusta 1895.)

Tota pulchra es, et macula non est in te!

Popolnoma lepa si in madeža ni v tebi!

Cant. 4. 7.

Mogočni kralj macedonski, Aleksander, je prišel nekdanj na razvaline starodavnega trojanskega mesta. Tam je pokopan slavnoznani junak Akilej, kojega hrabrost in pogumnost je v prekrasni pesni, imenovani Ilijada, opeval največji pesnik, Homer. Ako to pesem beremo, ne vemo, kaj bi bolj občudovali, ali krasoto njeno, sladko blagoglasje in velike misli njenih vrst, ali pa orjaško hrabrost njenega prvega junaka Akileja:

obojno je našega strmečega občudovanja vredno. Ko je Aleksander prišel do Akilejevega groba, pa poklekne nanj, zakrije obraz in solze se mu vlijejo po licu. Vstane zopet, molči in solze mu nadalje tečejo po licu. Od njegovih spremljevalcev se nikdo ganiti ne upa, vse je tako rekoč zamaknjeno; kajti Aleksandra jokati še nikdo ni videl: to je vendar nekaj posebnega. Slednjič se njegov prijatelj Parmenij ohrabri, pa vpraša: „Aleksander, čemu vendar jočeš?“ Kralj pa s tužnim, ihtečim glasom odgovori: „Kako ne bi jokal? Toliko zmag sem že pridobil in tako hrabro sem se vedno in povsod vedel, a glej! nimam nobenega Homerja, da bi moja slavna dela opeval. Srečen Akilej proti meni!“ . . .

Ubogi Aleksander, kaj ne? Zato se torej tako joče, ker ni moža, da bi s pesniško navdušenostjo proslavljal njegova dela in ga povzdigoval v nesmrtnih spevih! To je vzrok njegove žalosti in tuge.

Kaj bi bil pač Aleksander storil, ko bi bil našel tako čast, da ga ne bi proslavljal in ga opeval kak človek, temveč Bog sam? To bi bila še le čast!

Te pa on ni prejel, a prejela jo je v obilni meri naša nebeška mati Marija. Nje namreč ne povečujejo in ne hvalijo samo ljudje, temveč Bog sam ji je že izrekel največjo in najlepšo slavo. Bog sveti Duh, ki govori po sv. pismu, o koliko lepega in vzvišenega je on rekel o njej! Kako slavo ji prepeva! Kako povzdiguje njene čednosti, njene čudapolne vrline!

„Popolnoma lepa si, in madeža ni v tebi!“ ji pravi. Toraj lepo, popolnoma lepo jo imenuje, njena lepota in krasota je dovršena, večja ne more biti; tako proslavlja sv. Duh Marijo.

Nebeški Oče je poslal svojega angelja k njej, jo je dal pozdraviti in ji ob enem izreči brezmejno hvalo: „Češčena si, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami.“

Koga je tako Bog kedaj pozdravil? Komu je izrekel toliko čast? Koga je tako blagroval med ljudmi? Nikdar nikogar!

Ako ljudje koga hvalijo, še vendar tej hvali ne smemo pripisovati nobene posebne vrednosti; kajti ljudje radi pretiravajo, govore neresnico s svojo hvalo; med njimi je mnogo medenobesednih prilizovalcev, kojih hvali se ne sme verjeti.

Pri Bogu ni tako. Pri njem je vedno sama čista resnica, kogar ou hvali, je gotovo in brezdvomno tudi hvale vreden.

Hvale, cele božje hvale je v popolni meri vredna Marija, naša mati. Bog je izrazil samo očitno resnico, ko jo je povzdignil ter ji izrekel tako nedosegljivo priznanje.

Brez vzroka tega ni storil. On je poznal in dostojno cenil njene nepopisne čednosti; on je gledal v njeno srce, v katero ni prišel nikdar niti najmanjši pregrešni občutek; on je gledal njeno brezmadežno dušo, ktere se niti senca zla in hudobije nikdar ni dotaknila. Bog je hotel po zaslugah povzdigniti svojo najpopolnejšo stvar.

Svitlo je zlato solnce na nebu, a vendar i na njem se najdejo hibe, črnkaste lise. Čista, prozorna je planinska studenčnica, a le poglej jo z drobnogledom natančno, in videl boš, koliko smeti ima v sebi.

Vsaka reč v stvarjenju ima svoje pregreške svoje slabe strani; izjema je samo ena: Marija; ona v npravnostnem oziru nima nobenega, nobenega pregreška.

Marija je uzor popolnosti, v njej slavijo čednosti svojo dovršenost. Ona je vzvišen vzgled nebu in zemlji v npravstvenem pomenu. Angelji strmijo nad lepoto njene duše, nad velikostjo njenih čednosti; Bog ima na njih svoje nepopisno dopadanje.

A mi? Kaj sledi za nas iz njene popolnosti? Kaj se moramo iz nje učiti? Jo bomo samo občudovali? Ji bomo zaradi njenih čednosti samo slavo prepevali?

Ne, to bi bilo premalo. Storiti moramo več, mnogo več:

Za nas je Marija jasen vzgled čednosti, ktereга moramo z vso vnemo posnemati. Kadar jo gledamo ter občudujemo njeno nad vse popolno življenje, si moramo vedno misliti, da nam Bog kliče v opomin resne besede: „Pojdi, stori tudi ti tako!“

Romarji marijinoceljski! Z neizmernim veseljem pozdravljam vas tudi letos na tem svetem kraju, v čudežni romarski cerkvi marijinoceljski. Vi ste res marljivi, zvesti otroci svoje predobrotljive matere. Prišli ste zopet v tako velikem številu! Marijo ljubite iz vsega srca, to jasno spričuje vaša dolga in trudopolna božja pot. Ne dvomimo, da vam bo vsem Marija to ljubezen tisočero povrnila s tem, da bo vslišala vaše želje in izpolnila vaše goreče prošnje.

O da bi se to le zgodilo! Kako neizrekljivo jaz to želim!

Toda letos hočemo v Marijinem Celju še več doseči. V srce hočemo globoko vtisniti Marijino podobo z vsemi njenimi čednostmi. Kakor solnce na nebu, naj odslej v naših srcih žarno sveti njena veličastna prikazen! Naj nam postane vzgled, po katerem se hočemo ravnati celo življenje! Naša dejanja naj bodo svitel odsev njenih čednosti!

Ah, kakšno veselje bomo s tem svoji preblaženi materi storili! Kako se bo radovala, če

bo videla, da hodimo po njenih stopinjah, in se dvigujemo po njenih čednostih, njenem vzgledu proti nebesom! Je-li potem dvomiti, da bo tudi ona nam napravila kako veselje!

Danes, preljubi! bi si jaz pač želel zgovornost sv. Janeza Zlatousta, da bi vas z ognjevito besedo vnel, kako morate odslej hoditi za Marijinim vzgledom. Hotel bi stopiti na visoko goro, ter z glasom nebeškega Kerubina zaklicati čez hrib in dol, čez planine in ravnine, da bi me slišal ves slovenski svet: „Hodite za Marijo po potu popolnosti!“

Toda, skromen je moj govor in slabotne so moje besede. Vendar poskusiti vam hočem, razložiti nekatere Marijine čednosti, ter vas opominjati, da posnemate z odkritosrčnim prizadevanjem njen prelepi vzgled.

O Bog, blagoslovi moje besede in dodeli milostno, da bi obrodile obilen sad!

Krščanski nauk nas uči, da so vse čednosti združene, edine: hočem reči: kdor si prizadeva le eno čednost prav vro in marljivo izvrševati, ima navadno tudi vse druge čednosti, komur pa za katero posamezno čednost ni mar, on tudi drugih nima. Čednosti so sestre, ktere se nikdar ne morejo ločiti.

Pri nikomur ne vidimo tega jasneje, kakor ravno pri Devici Mariji. Pri njej je popolna vsaka čednost, zato je tudi vse čednosti imela. Ona združuje vse čednosti, ktere občudujemo na drugih svetnikih. „Ona ima venec devištva, mučeništva in spoznavalstva“, s čemur so vse vrste svetnikov zaznamovane. „Ona je ogledalo, najčistejše med vsemi, lepše in svitlejše, kakor je serafinsko; tolike lepote je, da si lepšega misliti ne moremo, razun, da bi bil Bog“. Vse, kar najdemo lepega v stari zavezi, združeno je v Mariji.

Vendar, da bi imeli jasnejši pregled čez njene čednosti, oglejmo si med njimi posebno pet, (ne najlepših, ker so ja pri Mariji vse čednosti popolne in zato jednake), temveč pet za nas najbolj potrebnih in najbolj posnemanja vrednih. Iz prekrasnega venca njenih čednosti zberimo toraj pet divnih, rajskih cvetic, pravi se njim: vera, ljubezen do Boga, čistost, ponižnost, vsmiljenje do bližnjega.

O izpraševanju vesti.

(Dalje.)

Radi večje varnosti posvetujmo se o tem s spovednikom; kajti to je tako imenitna zadeva, da na vsak način potrebujemo sveta. Včasih zadostuje krajše izpraševanje, drugikrat se treba pomuditi pri jednem predmetu celo leto in tudi več let. Ako bi odpravili vsako leto le jedno napako, bi bili kmali popolni, pravi Tomaž Kempčan. So celo čednosti, za

ktere si moramo prizadevati prav celo življenje, kajti ako to dosežemo, smo dosegli popolnost. Mnogo je svetnikov, ki so sklenili, da hočejo celo življenje paziti le na jedno napako in truditi se za nasprotno čednost. V tej čednosti so se zlasti odlikovali in dospeli do visoke stopinje popolnosti. Nekateri so se lotili čednosti, potrpežljivosti, drugi srčne ponižnosti, tretji udanosti v voljo božjo i t. d.

Ako pretrgamo tako dolgotrajno izpraševanje vesti za nekaj dni, ne škoduje. Večkrat je celo potrebno prenehati in pečati se zopet kakih osem ali štirinajst dni s čim drugim, morebiti: Kedaj smo molčali, kedaj govorili, smo li bližnjega žalili . . . kajti take napake se tako rade ponavljajo. Nato pa se vrnimo takoj nazaj na svojo glavno stražo, in nadaljujmo svojo glavno nalogo, dokler jo vestno ne izvršimo.

Kako pa naj si izprašujemo vest. Pri posebnem izpraševanju vesti razločujemo tri čase in dvojno izpraševanje. Prvi čas je zjutraj ko ustanemo. Takrat naj vsak sklene, da se hoče skrbno varovati kake posebne napake, katero bi rad odpravil. Drugi čas je opoldne. Sedaj si izprašujemo prvič svojo vest. To izpraševanje obsega tri dele. 1.) Prosimo Boga milosti, da se domislimo, kolikokrat smo storili ono napako, kojo smo si izbrali za predmet posebnega izpraševanja vesti. 2.) Zahtevajmo račun sami od sebe glede one pomanjkljivosti; preglejmo v duhu ves čas, od zjutraj, ko smo sklenili varovati se, do te ure. 3.) Obžalujmo, ako omo premalo pazili, prosimo Boga odpuščenja in v novič sklenimo, da se hočemo z božjo pomočjo varovati do večera. Tretji čas je zvečer, predno gremo spat. Takrat si izprašujemo vest drugič in sicer tako kakor opoldne, z vsemi tremi točkami. Preglejmo zopet v duhu ves čas, od poldanšnjega izpraševanja do tega trenutka. Dobro je tudi, ako si napravimo za vsak dan dve črti, jedno za prvo jedno za drugo izpraševanje vesti. Na prvi zaznamujemo opoldne toliko pik, kolikokrat nam je izpodletelo od zjutraj do poldne, na drugi napravimo zvečer toliko točk, kolikokrat smo padli od poldne do zvečer. Da iztrebimo napake hitreje in lažje, nam da sv. Ignacij 4 nasvete. 1.) Kolikokrat ponoviš napako, takoj jo obžaluj. 2.) Zvečer primirjaj točke od dopoldne in popoldne, da se prepričaš, koliko si se poboljšal. 3.) in 4.) Primeri današnji dan z včerajšnjim in ta teden s pretečenim, iz istega vzroka.

(Dalje prihodnjič.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Iške vasi. (Blagoslovljenje nove šole). Župnija sv. Martina na Igu ima sedaj štiri šole in sicer v vasi Studenec trirazrednico, v Tomišlju dvorazrednico, v Iški vasi enorazrednico in v Zapotoku privatno šolo. Naj „Zgodnja Danica“ sprejme v svoje predale skromni dopis blagoslovljenja nove šole v Iški vasi, katero se je izvršilo nedavno na zelo lep in slovesen način.

Prečastiti gospod župnik Jakob Dolenc je po odpetem „Veni sancte spiritus“ in po opravljeni sv. maši v podružni cerkvi sv. Križa pojasnoval v krepkem in ognjevitem daljšem govoru neprecenljivo dobroto šole za sosesko in v nemal stariše, naj pridno in zvesto pošiljajo otroke v šolo. Otroci se uče v šoli

krščanski nauk. Otrok, kateremu ni sv. vera, kakor močno drevo v srce vsajena, je zares nesrečna stvar za ta in oni svet. In kje duhovni pastir to ložje doseže kot v šoli? Tukaj stoji kakor oče med svojimi otroki, tukaj ima nedolžne duše varovati in k Kristusu voditi, tukaj jim ima srce odpreti za vse dobro, in nebeško. tukaj ustanoviti njih časno in večno srečo.

Da bi stariši pridno otroke v šolo pošiljali, povedal je preč. g. govornik sledečo priliko: Bil je v nekem kraju oče, ki je imel veliko otrok pa malo kruha. Sosedova hiša pa je bila imovita in dobrotna. vsaki dan so smeli otroci tje priti, in dobili so vselej dobro, zdravo jed. Pa oče ni pustil otročičem k sosedu hoditi, doma jih je v hišo zaprl in mesto kruha jim je dal kamnje v roko, naj bi jih vbogi črvički glodali in se z njimi nasitovali. Otroci so bili zmeraj slabejši in nekaj jih je res lakote pomrlo. Strašna neusmiljenost, grozovita brezvestnost! Sedaj pa vas vprašam, ali stariši, ki otrok v šolo ne pošiljajo, kaj bolje delajo? Ubogi otročiči so lačni kruha večnega življenja, kruha božje besede, v šoli najdejo, cesar potrebujejo, in radi, o kako radi jim ga dajemo, dajemo vsaki dan!

Pa brezvestni stariši jih ne puste v šolo, zaradi majhnega časnega dobička, kar fantiček ali deklica doma stori, še morebiti beliča vredno ni. Glejte, to je tisti suhi kamen, ki ga otroku mesto kruha življenja podajo, in s tem kruhom naj si otrok svojo dušo poživlja. Kaj bo sodnji dan, ko se bodo vaši otroci zoper vas vzdignili in maščevanje nad vas — stariši — klicali, rekoč: „oče, mati, jaz sem bil lačen — lačen kruha večnega življenja, in vi me niste nasitili!“

Razlagal je dalje, kako velika dobrota je branje, kar se tudi otroci uče. Z branjem dobrih knjig človek vedno modrejši postaja, in z ljubim Bogom pogovarja. Koliko knjig imamo, ki nas poučujejo o kmetijstvu, živinoreji, sadjoreji i. dr., iz katerih si zamore pridni posestnik svoje kmetovanje izboljšati. V šoli se uče otroci tudi pisanja, računstva in drugih za življenje potrebnih predmetov. Stariši pošiljajte toraj otroke v šolo, to bo njih najboljša dota in hvaležni vam bodo zato, ko bote vi že v grobu počivali, to tirja od vas postava, to prid vaših otrok, to blagor soseske in domovine, to vaša vest, to Jezus in Oče nebeški, ki je vaš in vaših otrok pravi oče.

Po pridigi vodil je preč. g. župnik procesijo iz podružne cerkve do nove šole med popevanjem litanij vseh svetnikov. Procesije se je vdeležilo razven šolske mladeži nekaj gg učiteljev in veliko število župljanov. Dospevši do krasno okinčane šole prične se cerkveno blagoslovljenje zunaj in znotraj. Po dovršenem blagoslovljenju zahvali se preč. g. župnik v šolski sobi vsem da so s svojo navzočnostjo to šolsko slovesnost povzdignili, ter je v jako lepem in poljudnem ogovoru izročil g. učitelju ključne nove šolske stavbe ter ga prosil, naj goji pri otrocih ljubezen do Boga, do domovine in cesarja. Verski duh naj preveva ves pruk. Ako bote z Bogom delali, bo On spremljal vaše delovanje in prizadevanje s svojim blagoslovom, in dosegli boste lepih uspehov. K sklepu mu je pripočel, naj deluje v šoli skupno z dušnim pastirjem za blagor mladine.

Ko je slednjič še g. nadučitelj iz Iga, kateri je do sedaj otroke te soseske poučeval, se zahvalil g. župniku in udom krajnega šolskega sveta za njih

trud, ko je pripoznal požrtvovalnost občanov pri zgradbi nove šole, in ko je še novi g. učitelj obljubil ravnati se po naukih in vodilih preč. g. župnika, zaključil je g. učitelj svoj govor s trikratnim „Slava“-klicem na presvetlega cesarja. Zapela se je cesarska pesem in tako končala lepa slovesnost.

Naj bi se v tej novi šoli vse čase izpolnjevale besede Jezusove: „Iščite pred vsem božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo bode vam navrženo“, in naj bi se nikoli ne pozabile besede pokojnega škofa Slomškega: Šola pa, če prava ni, je boljše, da je ni!

Razgled po svetu.

Rim. Glasbeni umetnik, duhovnik Perozi čedalje bolj slovi. Njegov oratorij, „vstajenje Lazarjevo“, so igrali v Turinu. Poslušalcev je bilo toliko, da se je kar trlo; prišli so svetnega in duhovskega stanu, umetniki in prosto ljudstvo.

Turinski nadškof je izdal po naročilu sv. zbora za obrede, pastirski list, v katerem prosi vse, ki imajo kak opis ali pismo o pokojnem Don Bosku, naj ga pošljejo nadškofu v Turin v dveh mesecih. Morebiti prištejejo blaženim tega velikega služabnika božjega.

Urednika lista „Osservatore Cattolico“ so izpustili iz ječe 20. m. m. Zlasti mu je zadobila svobodo kraljica Marjeta. Dotični odlok je bil izdan na njen rojstni dan.

Italija. Vojaštvo, neznosni davki, abesinska vojska, so glavni vzroki vse bede v Italiji. Vedno vzviševanje davkov tlači in mori vse stanovne izimši najvišjih. Davek na živila je neprimerno velik. A to še ni najhuje, saj je Lah rad zadovoljen z malim. Kajti tudi oni, ki še niso poskusili kaj je lakota, so nezadovoljni. Boljši stanovi so na videz mirni in udani vladi, a tudi tem se krči pest, dasi nič ne reko. Manjše plemstvo je malone uničeno vsled ogromnih davkov. Ne mine dan, da ne bi zapel boben nad kako kmetijo, ki se proda komaj za desetino prave vrednosti — da se poplačajo davki. Ako kdo ne more plačati par lir, gre njegova bajtica ali košček polja na javni dražbi. Marsikedar niti toliko ne dobe, kolikor znašajo sodnijski stroški.

Tako gre leto za letom. Do desettisoč uboščekom vzemo imetek in streho in jih narede upornikom. V neštevilnih slučajih zapro očeta ker ni mogel plačati male vsotice. Prišedši domov zapazi, da je njegova družina uničena.

Nravnost je pri ljudstvu prvi pogoj obstanka. Kjer je ljudstvo nenravno, tam je slaba vlada, naj se i. nenuje tudi monarhija. Poštenega uboščeka zatirajo podkupljivega uradnika časa. Gosposki potepuhi so prosti, poštenjak trpi po krivici. Že ljudstvu je znano, da shaja le oni, ki ima dobro zaslonbo v višjih; reven a pošten mož je seveda ne more dobiti.

Tako je n. pr. pred kratkim ogoljufal blagajnico mlad triindvajsetleten plemenitnik. Višji mu je namignil, naj zapusti mesto. Zdaj živi v drugem mestu in nikdo mu ne stori nič žalega. Takih primerov je na tisoče in tisoče. Ljudstvo to ve. Kmeta ali meščana, ki se navdušuje za ljudovlado, ali pa zakliče: „Živel papež-kralj“, ali kupi sliko Leona XIII., zapro za jedno leto. Tudi to vidi in ve ljudstvo in naj ostane mirno, hladno!

Naj se vname domača vojska, ne bi rekel dvakrat, da bo vojaštvo potegnilo z ljudstvom. Zlasti za kaj večjo vojsko bi se vojaki gotovo dali zlorabljeni. To se je pokazalo že letos meseca majnika, ko so se posamezni vojaki branili streljati na svoje, seveda so jih častniki takoj postrelili.

Kaj stori vse laška vlada? Ako kdo izrazi svoje misli o politiki malo bolj nerodno, dasi popolnoma prave, ga kaznujejo kakor hudodelca. Ko gredo delavci na delo ali od dela, jih na skrivnem opazujejo; povprašujejo otroke, prisluškujejo, kaj se govori po prodajalnicah in kavarnah. Dubovnika že zapro, ako trdi, da je krivično spodriniti v šoli podobo Matere božje in jo nadomestiti s sliko laške kraljice. Zapro ga, kdor občuduje ljudovlado. Slike Leona XIII. in Karola Marksa, podlega socijalnega demokrata, to je policiji vse jedno, oboje je prepovedano in oboje uničujejo.

Na stotine mladeničev in mladih mož potaknejo v ječo, ker so peli na polji ali po cesti delavske pesmi, na stotine katoličanov, ker so peli papeževe pesmi. Prostost tiska je do cela odpravljena, dan na dan preiskujejo hiše. Armada je bog, grajati jo je zločin. Ni dolgo, kar so v Florenci zaprli brivca, ker se je zarekel, da so nekateri vojaki nevedni. Obstojča ustava je bog, kdor o njej govori, naj jo hvali, sicer stori zločin. Pa kako naj jo hvali? Od volilcev n pr. zahteva šolsko vzgojo in zaveže tako roke tisoč pametnim kmetovalcem, ki ne znajo pisati, a so spoštovanja vredni in prebrisani ljudje. Smejo pa voliti mestni capini, katerih prepričanje se kupi z denarjem, ki so navdušeni za onega, ki jim več ponudi. Toda Bog ne daj, da bi to povedal kak Italijan, ali da bi dal tiskati kaj podobnega. Zapro ga in denarno kazen mu nalože! Taka je ona Italija, ki se je otresla papeževega jarma! Sedaj je nikdo več ne tlači, je že — stlačena.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec gruden (december) 1898

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen

Zoeličanje krščanskih otrok.

b) Posebni nameni:

8.) **Brezmadežne spočetje Marije device.** Upeljava in napredek marijanskih kongregacij na srednjih šolah. Mladeniči v nevarnosti, da se pogube.

9.) **Sv. Valerija.** Varstvo hiše habsburške proti prostozi-darstvu. Težavne družinske skrbi. Priporočene časne zadeve. Romarji in popotniki.

10.) **Prenesenje sv. hišice v Lereto.** Gorečnost za lepoto hiš božjih. Več cerkvenih stavb. Ustanovitev poselskih društev.

11.) **Tretja adventna nedelja. Sv. Damaz.** Pospeševanje krščanske umetnosti. Skrb za dobre zabavne spise. Razcvit katoliških društev.

12.) **Sv. Maksencij.** Pogumno pričanje kršč. katoliške vere pri moških. Neki odpadli redovnik.

13.) **Sv. Lucija.** Pospeševalci molitvenega apostoljstva. Ne-dolžnost v nevarnosti. Zabranitev pregrešnih zvez.

14.) **Sv. Spiridon.** Povzdiga krščanskega življenja na Avstrijskem in Nemškem s sporazumljenjem med vsemi dobro mislečimi. Ljudski misijoni

15.) **Sv. Kristina.** Gospodarji in posli. Težko skušnje. Več starih žen. Dobro časopisje.

Molitev,

(ktero naj bi molili udje molitvenega apostoljstva.)

Gospod Jezus Kristus! V edinosti s tistim Božjim namenom, s katerim si Ti, sam Bog, Gospoda poveličal nekdanj na zemlji s Svojim presv. Sercem, in Ga še sedaj neprenehoma v najsv. Zakramentu po vsem svetu do konca časov poveljučuješ, in du posnemam presv. Serce preblažene, vselej brezmadežne Device Marije, Ti darujem danes in vsak hip današnjega dneva vse svoje namene in misli, vsa svoja čutila in želje, vsa svoja dela in besede. (100 dnij odpustka enkrat na dan Leon XIII 1885.)

Zlasti Ti jih darujem za duhovne vaje, kakor tudi za vse v tem mesecu in zlasti današnji dan udom molitvenega apostoljstva priporočene zadeve.

O sladko Serce mojega Jezusa, stori, da Te vedno bolj ljubim! Amen. (Vsakokrat 300 dnij odpustka; enkrat v mesecu, če se moli vsak dan, popolni odpustek. Pij IX. 26 listop. 1876.)

Sladko serce Marijino, bodi moje rešenje! (300 dnij odpustka vsakokrat. Pij IX 1852.)

O sveti Jožef, predpodoba in varh častilcev presv. Serca Jezusovega, prosi za nas! (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII 1892.)

Sveti nadangelj Mihael, sv. Bonifacij, bl. Peter Kanizij, prosite za nas!

II. Bratovske zadeve N. l. Gospé presv. Jezusov. Srca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. l. G. presv. Jezusovega Srca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Mohorja in Fortunata, naših angeljev varhov in vseh naših patronov Bog dobrotno odvrni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestovanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe. — Bolnica za zdravje.

Listek za raznoterosti.

Umril je 1. t. m. v Poljanah pri Ribnici preč. g. Primož Peterlin v 69. letu starosti. Na zadnje je služboval pri sv. Lenartu nad Škofjo Loko. Tu ga je zadel mrtvoud, zato je pustil službo in se preselil na svoj dom v Poljane. Dokler je mogel, je maševal vsak dan in veliko je molil. Zlasti priljubljen mu je bil sv. rožni venec. Marija, katero je tako goreče častil, mu je gotovo izprosila srečno zadnjo uro. Naj mu sveti večna luč.

Rodoljubom in župnikom slovenskih pokrajin.
Letos, ko vse tekmuje, kako praznovati petdesetletnico vladanja Njegovega Veličanstva našega presvetlega cesarja Frana Josipa, katerega želja je, da se praznuje Njegova petdesetletnica ne s hrupom in šumom, pač pa z dobrodelnimi čini, žele tudi tržaške Slovenke pokazati svojo vdanost ter vstreči plemeniti želji plemenitega vladarja.

Nadele so si nalogo, vstanoviti zavetišče za brezposelne služkinje.

Komu ni znano, koliko naših mladenk prihaja vsako leto v mesto iskat si zaslužka? In vse te so prepuščene samim sebi ter nimajo, izvzemši male izjeme, nikogar, da bi jim svetoval ter jih ščitil pred pretečo nevarnostjo. Kam se hoče obrniti ubogo nevedno dekle, došlo z dežele med neznanе, tuje ljudi? Komu hoče zaupati, koga hoče vprašati za svet, ko se nihče ne briga za njo? Ako pride dobrim gospodarjem v roke, je srečna, kaj pa, ako pride v roke brezvestnim in brezvernim ljudem, kateri jo oropajo vere in sramežljivosti? Padla je, ker ni imela nikogar, da bi jej svetoval, jo svaril. Koliko solz so že pretočili stariši zaradi takih zapuščenih deklet? Koliko sramote in troškov so imele občine zaradi njih?

Da se pride temu zlu v okom, zasnovale so tržaške Slovenke zavetišče, kjer se sprejemajo devovjke, došle z dežele, oziroma take, ki so začasno brez službe. Tu so preskrbljene z vsemi potrebščinami proti mali odškodnini 25 nvč. na dan za hrano, katera se v slučaju potrebe da tudi brezplačno. Vrh tega se dekleta poučujejo v ženskih opravilih sploh ter navajajo k strogo moraličnemu življenju in stidljivosti. V slučaju potrebe bode zavetišče obveščalo stariše o vedenju njihovih hčera, če to ni mogoče, pa dotična županstva. Skrbi se tudi, da se jim preskrbi dobre in vestne gospodarje ter pazi, da ne zajdejo na slaba pota.

Zavetišče je pričelo delovati z mesecem septembrom t. l. a doseglo je že lepe vspehe; vsprejelo je namreč do danes že čez 50 brezposelnih služkinj v svojo oskrb. Prišlo se je tudi na sled takim brezvestnim podležem, ki prežé posebno na slovenska neomadeževana dekleta ter jih dovajajo, ali vsaj skušajo dovajati v zloglasne hiše.

Že iz povedanega je razvidno, kolike važnosti je vstanovljeno zavetišče in to ne samo za v Trstu nahajajoča se slovenska dekleta, marvoč tudi za dotične roditelje in občine, kakor tudi za splošni narodni živelj.

Da pa bode mogel ta prekornisti zavod uspešno izvrševati svojo nalogo, treba mu je vsestranske pomoči posebno sedaj v začetku njegovega obstanka; zategadel obračamo se do vseh rodoljubov po širni domovini s prošnjo, da nas blagovole podpirati, bodisi da pristopijo v zavod kot vstanovniki z doneskom 20 gld. ali pa z manjšimi doneski kot podporniki.

To bi bila za županstva le majhna žrtev, a zavodu velika pomoč v dosego njegovega namena.

Trdno upajoč, da naša prošnja ne bode zaman bilježi se udani — Odbor „Zavoda sv. Nikolaja“. Ustanovljen v proslavo 50-letnice vladanja Nj. Veličanstva, presvetlega cesarja Franc Jožefa I., v Trstu ulica Stadion št. 19.

Iz življenja našega cesarja. 1.) Kadar gre cesar na lov, ima pri sebi vedno nekaj izkušenih lovcev;

toda enkrat se mu je primerilo, da so se preveč oddaljili in on je zgrešil pot. Pozno zvečer je že bilo, ko je dospel do samotne gorske kočice, potrkal na vrata in prosil, naj ga kdo spremi do prave poti. Družina je sedela ravno pri večerji. Mej drugimi je zajemal tudi čvrst mladenič, ki je bil takoj pripravljen, da cesarja spremi, samo toliko naj počaka, da povečerja. „Sedi ta čas na klop pri peči, jaz bom hitro pri kraji!“ pravi cesarju. Tujega lovca dečko seveda ni poznal; kak meščan je, si je mislil, koliko jih je že zašlo. Cesar se je posmejal in sedel na pokazani prostor. Gospodinja pa ga povabi, naj prisede, eden več ali manj se nič ne pozna. Cesar se izgovori da se mu mudi, da bo tudi spremljevalec takoj gotov. Res sta kmalo odrinila. Cesar pravi spremljevalcu, naj ga spremi do bližnjega cesarskega gradiča. Pri teh besedah mladenič osupne, postoji in pravi: „Tako, v grad naj te peljem? Saj vendar nisi, se reče saj vendar niste cesar sam?“ „Kaj pa ko bi bil“, nasmeje Franc Jožef, „bi me li ne mogel peljati?“ „O pač, za svojega dobrega cesarja bi šel do konca sveta“, zakliče mladenič navdušen in gre molče dalje. Misel, da spremlja cesarja mu je zaprla besedo, dasi je bil prej na vso moč zgovoren. Prišedši do gradu, se je hotel vodnik izmuzniti, a cesar ga pridrži rekoč, naj se nekoliko oddahne po trdem potu „S svojimi podkovanimi čevlji in v delavni obleki naj grem po takih lepih sobah, tega pa vendar ne!“ se opravičuje priprosti spremljevalec. Slednjič se je udal in cesar mu je svojeručno postregel z jedjo in pijačo. Bogato obdarovan se je vrnil mladenič domov.

2.) Umirovljen poštar Jožef Jadrič je potoval iz Spleta v Dalmaciji na Dunaj. Namenil se je, da osebno zaprosi cesarja, naj mu poviša pokojnino. On je bil popolnoma slep. Na dunajskem kolodvoru ga bo pričakoval po dogovoru njegov sorodnik. A nikogar ni bilo, da mu nudi roko in ubogi slepec je sedel na bližnjo klop in čakal, dolgo čakal. Mimo-idoči so ga sicer milovali a mu niso pomagali. Nek sprevodnik se ga je vendar le usmilil in poskrbel, da je bil pri cesarju zaslišan. Ko sta stopila v dvorano, je vprašal cesar, s čim naj postreže. Ko pa opazi, da je prosilec popolnoma slep, ga pelje za roko do naslonjača, in mu veli naj sede. Jadrič, ki je imel dva zaslužna križca, je začel cesarju dopovedovati, koliko časa ga je služil in kako je postal po opravljeni vojaščini poštar, kako je bil leta 1859. v Kotoru uporadi nabiranja deželnih bramborcev in kako je moral prav takrat 12 000 gld. cesarskega denarja spraviti v Splet. Da ga ne zasačijo, je bežal z denarjem in se skrtil za grmovje v nek potok. Tu je prebil toliko časa, da so ustaši mimo odšli. V vodi je dobil pretin in slednjič je oslepel na obe očesi. Cesar ga je poslušal prav sočutno in dovolil slepemu poštenjaku letnih 400 gld. pokojnine, 50 gld. pa mu je dal za pot domov. Ko je hotel presrečni mož pasti svojemu dobrotljivemu vladarju k nogam, ga je cesar prestreigel in zopet peljal do vrat za roko.

Dobrotni darovi.

Za sv. Detinstvo: Čast. gospod G. Bremc, župnik v Preski, 1 gld. 50 kr. — Čast. gosp. J. N. Kumar, vikar v Ravnici, 5 gld. — Čast. gosp. J. Jereb, župnik v pokoji 1 gld. — Čast. gosp. A. Poljšak, kapelan v Sostrem, 12 gld. 36 kr.